

Raadsinformatiebrief

Datum: 4 mei 2022

Registratienummer:

Portefeuillehouder: Désiré van Laarhoven

Contactpersoon: Han van den Broeke

Onderwerp

Oplegnotitie 3^e Monitor RES NOB

Aanleiding

In deze oplegger reageren wij op de opmerking van de stuurgroep RES NOB (zie bijlage) dat sommige gemeenten zich als gevolg van transportschaarste ervan laten weerhouden om concrete plannen op te stellen.

Inhoud

Plannen college Boxtel

In de gemeente Boxtel is sprake van transportschaarste in de teruglevering. Volgens de investeringsplannen van Enexis en Tennet is er pas in 2030/2031 voldoende capaciteit beschikbaar om te kunnen voldoen aan de lokale resultaatverplichting voor Boxtel voor de RES NOB 1.0. Dit houdt in dat de tender voor 50 hectare zonneparken en projecten voor grootschalig zon op dak niet aangesloten kunnen worden. Ter voldoening aan de RES opgave en de ambitie om zo snel mogelijk energieneutraal te zijn, onderzoeken we of we andere manieren kunnen vinden om toch zo veel mogelijk opwek te realiseren.

Daartoe geven we Firan BV opdracht om een haalbaarheidsonderzoek uit te voeren naar een energy hub. Dat is een slim netwerk, waarin lokale opwek zo nodig tijdelijk wordt opgeslagen en vervolgens direct wordt geleverd aan lokale grootverbruikers. Daarnaast is ook de omzetting van elektriciteit in waterstof mogelijk en invoeding in het toekomstige waterstofnetwerk dat door Boxtel loopt. Hierdoor ontstaan nieuwe verdienmodellen en biedt dit mogelijkheden voor een energie handels platform.

Daarnaast willen we ook deelnemen aan het Interreg VlaNed project Energie Handels Platform (EHP). Daarin kan die opgewekte elektriciteit verhandeld worden aan groot- en kleinverbruikers. Dit biedt de mogelijkheid tot het oprichten van één of meerdere energiegemeenschappen. Hierdoor is het mogelijk om:

- Lokaal meer hernieuwbare elektriciteit op te wekken;
- Transportschaarste in de teruglevering en afname te verminderen: doordat vraag en aanbod lokaal wordt verhandeld, wordt het elektriciteitsnetwerk minder belast en geeft dit ook meer ruimte voor een grotere afname als gevolg van de elektrificatie (warmtepompen en elektrische mobiliteit) en nieuwe bedrijvigheid.
- De lokaal opgewekte elektriciteit zo veel mogelijk lokaal te gebruiken, waardoor de inkomsten binnen de lokale economie blijven. De organisatie van energiegemeenschappen vanuit dit EHP noodzaakt tot samenwerking tussen bedrijven en inwoners. Dit biedt mogelijkheden om de samenwerking op Ladonk uit te bouwen en om de sociale cohesie te vergroten. Daarnaast biedt dit mogelijkheden om inkomsten te reserveren in een duurzaamheidsfonds, waaruit gemeenschappelijke investeringen in het energy hub gefinancierd kunnen worden. Verder wordt met het EHP ook kennis ontwikkeld en uitgewisseld.

Doordat het haalbaarheidsonderzoek in de tweede helft van 2022 afgerond kan zijn, vormt dit input voor het project EHP, dat begin 2023 start. Daarmee vullen ze elkaar mooi aan. Eerst worden bedrijven benaderd en onderzocht welke businesscases mogelijk zijn en hoeveel opwek

hiermee mogelijk is. Als blijkt dat rendabele businesscases mogelijk zijn, biedt Firan BV die bedrijven vervolgens aan om in een volgende fase te onderzoeken welke fysieke ingrepen noodzakelijk zijn (op kosten van die bedrijven). In het EHP wordt onderzocht welke organisatie hiervoor nodig is en hoe we van de grond krijgen.

Vervolg

Hiermee hopen we dat er bloeiende energiegemeenschappen ontstaan waarmee we zo snel mogelijk energieneutraal kunnen worden. Met deze oplossingen zouden de doelstellingen van de RES NOB 1.0 wel haalbaar moeten kunnen worden voor Boxtel, ondanks de aanwezige transportschaarste.

Burgemeester en wethouders van Boxtel,



L.H. Derksen
secretaris



R.S. van Meygaarden
burgemeester

Bijlagen

1. raadsinformatiebrief 3^e monitor RES NOB
2. leeswijzer 3^e monitor RES NOB
3. bijlage 3^e monitor RES NOB



Raadsinformatiebrief 3^e monitor RES NOB

Aanleiding

Uw raad heeft op 8 juni 2021 de RES 1.0 voor de regio Noordoost Brabant vastgesteld. In deze RES 1.0 zijn vijf concrete doelstellingen afgesproken:

1. De opwek van 1,6 TWh duurzame energie met grootschalig zon-op-dak, zonnevelden en windturbines per 1-1-2030. Deze doelstelling is voor elke gemeente vertaald naar een lokale RES-opgave. Voor de gemeente Boxtel bedraagt deze 0,08 TWh.
2. Het vóór 1-1-2025 vergunnen van de zonnevelden en windturbines om deze opgave te realiseren.
3. Het besparen van 11% op ons elektriciteitsverbruik per 1-1-2030. Deze doelstelling geldt voor de regio als geheel en voor elke gemeente afzonderlijk.
4. Het besparen van 11% op de warmtevraag per 1-1-2030. Deze doelstelling geldt voor de regio als geheel en voor elke gemeente afzonderlijk.
5. Het realiseren van 3 PJ aan duurzame warmte in de regio per 1-1-2030.

In de RES 1.0 is afgesproken dat de Stuurgroep RES NOB de voortgang op de realisatie van deze doelstellingen periodiek monitort en de gemeenteraden hierover informeert.

Inhoud

Vraagstelling en opzet 3^e Monitor RES NOB

De Stuurgroep heeft eind 2021 de wens uitgesproken om in de 3^e Monitor RES NOB de vraag te beantwoorden: *Lukt het de RES NOB om haar opgave op tijd te realiseren?*

De 3^e Monitor is gemaakt door Pondera Consult BV en is gebaseerd op de meest actuele gegevens voor gerealiseerde en pijplijnprojecten m.b.t. grootschalig zon-op-dak, zon-op-land en wind-op-land. Analyse en duiding is gedaan door de Werkgroep Monitoring van de RES NOB. Pijplijnprojecten zijn meegenomen als deze voldoende concreet zijn. Hierbij is gekeken naar besluitvorming door de gemeenteraad. In de RES NOB is immers afgesproken dat “*de lokale democratie besluit over de borging en uitvoering van de RES-opgave*” (3^e leidende principe RES NOB, bron: RES 1.0, blz. 9). Anders gezegd, pas als een gemeenteraad positief heeft besloten over een concreet zon-, windproject of zoekgebied kan hiermee in de RES NOB rekening worden gehouden. Dat is het geval als:

- de vergunning is verleend in geval van wind/zon-op-land (fase 1).
- de ruimtelijke procedure is gestart (fase 2). Dit is het geval in ÉÉN van de volgende situaties: de gemeenteraad heeft een verklaring van geen bedenkingen (vvgb) gegeven, het MER-traject loopt, de bestemmingsplanprocedure loopt of vergunningprocedure loopt.
- de gemeenteraad een duidelijk afgebakend zoekgebied/locatie heeft aangewezen EN heeft aangegeven hoeveel MW's hierin moeten worden opgewekt EN heeft aangegeven hoe (met wind en/of zon) dit moet gebeuren (fase 3). Dit betekent dat door de raad vastgestelde zoekgebieden die niet duidelijk geografisch zijn afgebakend of de hele gemeente beslaan worden niet meegenomen. Ook tenders waarbij de raad nog geen concrete projecten/initiatieven heeft aangewezen worden niet meegenomen.

Voor een uitgebreide leeswijzer van de 3^e Monitor: zie de bijlage.

Lukt het de RES NOB om haar opgave (op tijd) te realiseren?

Opwekopgave hernieuwbare elektriciteit

De doelstelling van 1,6 TWh duurzame opwek in 2030 wordt op basis van de huidige situatie niet gehaald. De werkelijke realisatiegraad zal – op basis van de (concreetheid van de) huidige projecten/initiatieven – ergens tussen de 0,7 (scenario Pondera) en 1,2 TWh (optimistisch scenario¹) uitkomen.

Hiervoor zijn twee oorzaken aan te wijzen:

¹ In dit scenario zijn de realisatiekansen voor de pijplijn zon-op-dak (fase 1) en alle projecten in fase 2 op 100% gezet en alle projecten in fase 3 op 50%.

1. Verschil in bestuurlijk tempo tussen de verschillende deelnemende gemeenten. Sommige gemeenten liggen op koers, anderen lopen achter; sommigen zelfs ver achter. In de 3^e Monitor (zie bijlage) kunt u zien in hoeverre onze gemeente op koers ligt.
2. Niet alle pijplijnprojecten² kunnen worden aangesloten. Enexis geeft aan dat in 2030 maximaal 1,5 TWh op het net kan worden aangesloten. Hiervan kan 0,25 TWh alleen worden aangesloten "(...) *als alle mogelijkheden van systeemefficiency worden ingezet*". Niet duidelijk is echter (A) welke projecten en plannen betrekking hebben op die 0,25 TWh, (B) welke specifieke efficiencymaatregelen nodig zijn en (C) of deze maatregelen technisch en maatschappelijk haalbaar zijn.

Besparingsopgave

Ook de besparingsdoelstelling van 11% wordt niet gerealiseerd. Althans, niet het deel dat betrekking heeft op elektriciteit. De belangrijkste reden hiervoor is dat de gerealiseerde besparing op elektriciteitsgebruik voor verlichting, apparaten en machines en kleinschalig zon op-dak ruimschoots teniet wordt gedaan door elektrificatie van warmte en mobiliteit en een toename van het aantal inwoners in de regio.

Het deel van deze opgave dat betrekking heeft op de warmtevraag lijkt wel te worden gerealiseerd. Dit komt vooral door besparing op gasgebruik door o.a. (betere) HR-ketels in en isolatie van bestaande woningen. Bovendien worden nieuwe woningen aardgasvrij gebouwd.

Opwekopgave duurzame warmte

Op dit moment heeft geen enkele regiogemeente in zijn Transitievisie Warmte een gemeentelijke doelstelling voor de duurzame opwek van warmte geformuleerd. Hierdoor is het op dit moment niet mogelijk om de voortgang van deze opgave te monitoren. De Stuurgroep vraagt aan de Werkgroep Warmte van de RES NOB om advies hoe deze opgave het beste kan worden gerealiseerd en gemonitord.

Vervolg

Wat heeft de Stuurgroep afgesproken o.b.v. de uitkomsten van de 3^e Monitor?

Opwekopgave duurzame elektriciteit (1,6 TWh)

1. Alle RES-gemeenten concretiseren vóór de vaststelling van RES 2.0 hun plannen voor de invulling van hun totale lokale opgave
'Concretiseren' betekent dat gemeenten uiterlijk in het eerste kwartaal van 2023:
 - duidelijke opwekdoelen aan een locatie of zoekgebied koppelen en het geheel door de raad laten vaststellen;
 - in afstemming met Enexis aangeven of en zo ja, welke systeem efficiencymaatregelen per locatie of zoekgebied nodig en haalbaar zijn (zodat e.e.a. vóór 2030 kan worden aangesloten op het net);
 - aangegeven wordt welk deel van de lokale opgave niet vóór 2030 gerealiseerd kan worden.

De Stuurgroep merkt hierbij op dat sommige gemeenten zich als gevolg van transportschaarste ervan laten weerhouden om concrete plannen op te stellen. Hierdoor ontstaat een kip-ei-situatie: zonder netwerkcapaciteit geen plannen, zonder plannen geen (investeringen in) netwerkcapaciteit. Het is zaak om in onze regio voldoende concrete plannen te ontwikkelen en daarmee een onderbouwde netwerkclaim bij Enexis en Tennet neer te leggen. De RES NOB ondersteunt gemeenten hierbij door in 2022 alle zoekgebieden in de regio en hun opwekpotentie in kaart te brengen.

2. Gemeenten die hun lokale opgave niet (helemaal) kunnen realiseren gaan hier z.s.m. over in gesprek met andere deelnemers.

In de RES NOB hebben we het volgende met elkaar afgesproken: "*Indien een gemeente niet aan de gemaakte prestatieafspraken uit het concept RES-bod kan voldoen, dan gaat de betreffende gemeente hierover in gesprek met één of meer andere gemeenten.*" Doel van deze gesprekken is om te onderzoeken of regiogemeenten iets voor elkaar kunnen betekenen. Deze gesprekken worden in eerste instantie bilateraal of in subregionaal verband gevoerd. Als dat geen oplossing biedt, dient het gesprek op regionaal niveau (i.c. in de Stuurgroep) te worden gevoerd. De werkgroep adviseert om Enexis bij deze gesprekken te betrekken.

3. We organiseren vóór de vaststelling van RES 2.0 een gesprek in de Stuurgroep over de resultaten van 1. en 2.

Voor het einde van dit jaar moet duidelijk worden wat stap 1 en 2 gaan opleveren en in welke mate het bod voor 2030 gerealiseerd gaat worden. Als blijkt dat dit niet op tijd lukt, dan gaat de Stuurgroep hierover in gesprek en overlegt zij ook met provincie en rijk over de te verwachten acties van hun kant op grond van het Klimaatakkoord. De Stuurgroep deelt de resultaten van dit gesprek en dit overleg bij voorkeur voor het einde van dit jaar met de raden. Wel of niet halen van ons RES-bod bepaalt immers de aard en vorm van de RES 2.0 en de besluitvorming daarover begin 2023.

Besparingsopgave (11%)

Een besparingsdoelstelling van 11% op het elektriciteitsgebruik is niet reëel. Door elektrificatie van verwarmen, koelen en mobiliteit zal het elektriciteitsverbruik de komende jaren stijgen. Tegelijkertijd zal het gebruik van aardgas afnemen en leiden tot een besparing op de warmtevraag van 11% of meer. Dit vraagt om een andere opzet van de besparingsdoelstelling voor de RES NOB. De Stuurgroep vraagt aan de Werkgroep Besparing van de RES NOB om hier advies over uit te brengen.

Opwekopgave duurzame warmte (3 PJ)

De Stuurgroep vraagt aan de Werkgroep Warmte van de RES NOB om advies hoe deze opgave het beste kan worden gerealiseerd en gemonitord.

Bijlagen

2. Leeswijzer 3^e monitor RES NOB

3. Bijlage 3^e monitor RES NOB

Bijlage 2

LEESWIJZER 3^e MONITOR RES NOB

Welke bronnen zijn gebruikt?

- Pondera heeft in de vorige versie van de 3e Monitor RES NOB gebruik gemaakt de cijfers van het CBS/de Klimaatmonitor, de SDE-lijsten van de RVO en actuele informatie van gemeenten over gerealiseerde en pijplijnprojecten zon-op-land en wind-op-land.
- De peildatum is 1 januari 2022.

Grafiek 1: Progressie RES opgave: Gerealiseerde Opwek + Pijplijn (excl. realisatiekans)

- Deze grafiek geeft een overzicht van de (deels theoretische) opbrengst van alle gerealiseerde en pijplijnprojecten in de regio voor grootschalig zon-op-dak, zon-op-land en wind-op-land **zonder rekening te houden met de realisatiekansen**; e.e.a. per fase en als percentage van de totale opgave.
- Met andere woorden: deze grafiek geeft aan wat er in onze regio wordt gerealiseerd als alle concrete initiatieven voor zon en wind voor 100% gerealiseerd worden.

Grafiek 2: Progressie RES opgave: Gerealiseerde Opwek+ Pijplijn (incl. realisatiekans)

- Deze grafiek geeft een overzicht van de (deels theoretische) opbrengst van alle gerealiseerde en pijplijnprojecten in de regio voor grootschalig zon-op-dak, zon-op-land en wind-op-land **waarbij rekening wordt gehouden met de realisatiekansen**; per fase e.e.a. en als percentage van de totale opgave.
- Pondera hanteert hierbij voor de pijplijnprojecten de volgende 'realisatiekansen':
 - pijplijn grootschalig zon-op-dak: 50% realisatiekans
 - pijplijn vergunde initiatieven wind en zon op land: 100% realisatiekans
 - pijplijn projecten waarvan ruimtelijke procedure is gestart: 50% realisatiekans
 - pijplijn projecten waarvan ruimtelijke procedure nog niet is gestart: 5% realisatiekans.

Grafiek 3: Progressie RES opgave: Gerealiseerde Opwek [%]

- De blauwe lijn in deze grafiek geeft het verloop van de gerealiseerde duurzame opwek met wind en zon aan in de periode 2017-2021 als percentage van de totale doelstelling (groene horizontale lijn).
- De blauwe stippellijn geeft de trend tot 2030 aan.

Grafiek 4: Progressie RES opgave: Gerealiseerde Opwek + Pijplijn (excl. realisatiekans)

- Deze grafiek geeft een overzicht van de opbrengst van alle gerealiseerde en pijplijnprojecten per gemeente voor grootschalig zon-op-dak, zon-op-land en wind-op-land zonder rekening te houden met de realisatiekansen; e.e.a. per fase en als percentage van de lokale opgave voor die gemeente.
- Met andere woorden: deze grafiek geeft aan wat er per gemeente wordt gerealiseerd als alle concrete initiatieven voor zon en wind in die gemeente voor 100% gerealiseerd worden.

Grafiek 5: Progressie RES opgave: Gerealiseerde Opwek + Pijplijn (incl. realisatiekans)

- Deze grafiek geeft een overzicht van de opbrengst van alle gerealiseerde en pijplijnprojecten per gemeente voor grootschalig zon-op-dak, zon-op-land en wind-op-land waarbij rekening wordt gehouden met de realisatiekansen; e.e.a. per fase en als percentage van de lokale opgave voor die gemeente.
- De door Pondera gehanteerde 'realisatiekansen' zijn gelijk aan die van grafiek 2.

Grafiek 6: Windenergie op land Gerealiseerd [MWh]

- Deze grafiek geeft de hoeveelheid gerealiseerde duurzame opwek in MWh met wind weer per gemeente per 1-1-2021.

Grafiek 7: Zonne-energie Gerealiseerd [MWh]

- Deze grafiek geeft de hoeveelheid gerealiseerde duurzame opwek in MWh met zon weer per gemeente per 1-1-2021.

Grafiek 8: Besparing Elektriciteitsgebruik t.o.v. 2017

- De blauwe lijn in deze grafiek geeft het verloop van de gerealiseerde besparing op elektriciteitsgebruik (in procenten) in de regio aan over de periode 2017-2021.
- De blauwe stippellijn geeft de trend tot 2030 aan.

Grafiek 9: Besparing Elektriciteitsgebruik t.o.v. 2017

- De blauwe balken in deze grafiek geven de gerealiseerde besparing op elektriciteitsgebruik per 1-1-2021 per gemeente t.o.v. 2017 aan.
- De rode balken in deze grafiek geven aan met hoeveel procent het elektriciteitsgebruik in deze gemeente per 1-1-2021 is toegenomen t.o.v. 2017.

Grafiek 10: Besparing Totaal Warmtevraag Gebouwde Omgeving RES NOB t.o.v. 2017

- De oranje lijn in deze grafiek geeft het verloop van de gerealiseerde besparing op de warmtevraag (in procenten) in de regio aan over de periode 2017-2021.
- De oranje stippellijn geeft de trend tot 2030 aan.

Grafiek 11: Besparing Totaal Warmtevraag Gebouwde Omgeving RES NOB t.o.v. 2017

- De oranje balken in deze grafiek geven de gerealiseerde besparing op de warmtevraag per gemeente per 1-1-2021 t.o.v. 2017 aan.